

PRIORITERINGER FOR STRAFFESAKSBEHANDLINGEN I 2026

1 FORMÅL

Målet med rundskrivet er å bidra til at etterforskinsinnsatsen får størst mulig effekt i kriminalitetsbekjempelsen. Dette skal oppnås ved at embetsleder og politimester sammen sørger for aktiv prioritering av saker.

Gjennom aktiv prioritering skal embetsleder og politimester sikre innsats på alle kriminalitetsområder. Videre skal de sørge for at etterforskinsinnsatsen er rettet mot de mest alvorlige sakene og mot de aktørene som utgjør størst trussel. Prioriteringene må sørge for at politiet i større grad kommer i posisjon til selv å avdekke kriminalitet innenfor de ulike kriminalitetsområder, i tillegg til å behandle innkomne anmeldelser.

Som det fremgår av tidligere prioriteringsrundskriv og kvalitetsrundskrivet, har prioriteringene i straffesaksbehandlingen i stor grad vært stabile over tid.¹ Politiets innsats mot alvorlige kriminalitetstrusler ligger i kjernen av samfunnsoppdraget og forventningene til politiet, og innsatsen på disse kriminalitetsområdene må være adekvat.² Samtidig skal områdene nevnt under punkt 2 gis økt oppmerksomhet.

Rundskrivet gjenspeiler føringer gitt i sentrale styringsdokumenter.³

2 OMRÅDER HVOR INNSATSEN SKAL STYRKES

2.1 Saker med fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse

Politiet må identifisere saker med fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse. Vurderingen av om det foreligger en slik fare må basere seg på all den informasjon politiet har og generell kunnskap om kriminalitetsformen. I slike saker skal innsatsen særlig innrettes med tanke på å redusere faren, eksempelvis ved elektronisk kontroll av besøksforbud eller andre egnede beskyttelsestiltak.

2.2 Sammensatt virkemiddelbruk

Sammensatt virkemiddelbruk omfatter et vidt spekter av både lovlige og ulovlige virkemidler av ulik art, slik som trusler, sabotasje, påvirkningsaktiviteter, strategiske oppkjøp, cyberangrep, skadeverk i form av eksempelvis ildspåsettelse, manipulering av flyktningestrømmer mv. Den sikkerhetspolitiske situasjonen krever at politiet identifiserer og prioriterer straffbare forhold som kan relateres til sammensatt virkemiddelbruk. Politiet må ha særlig oppmerksomhet om saker der sentrale myndighetspersoner, samfunnsinstitusjoner, viktig infrastruktur eller private virksomheter som har en rolle i totalforsvaret, rammes av lovbrudd. Saker hvor det mistenkes at fremmede stater står bak skal gis særlig prioritet.

¹ Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2018 om kvalitetskrav til straffesaksbehandlingen, pkt. 4.1.2.

² I vurderingen av om innsatsen er adekvat, må det ses hen til at det er tale om kriminalitet som ligger i kjernen av samfunnsoppdraget, og hvor det er forventninger om fullgod innsats.

³ Prop. 1 S (2025–2026), Innst. 6 S (2025–2026) og tildelingsbrevet til Den høyere påtalemyndighet for 2026.

2.3 Organisert kriminalitet og økonomisk kriminalitet

Innsatsen skal særlig rettes mot sentrale individer og bakmenn i kriminelle nettverk og gjenger som til enhver tid utgjør størst trussel mot samfunnet. Saker der det er mistanke om at lovbrudd er gjennomført ved påvirkning av offentlige og private virksomheter, saker der det er benyttet alvorlig vold eller trusler eller hvor det er mistanke om menneskehandel, må vies særlig oppmerksomhet. Utbytte av straffbare handlinger skal sikres og inndras, og saker med inndragningspotensial skal prioriteres.

2.4 Kriminalitet rettet mot datasystemer

Kriminalitet som rammer private eller offentlige virksomheter, og som kan mistenkes utført av organiserte kriminelle, skal prioriteres. Politiet må raskt iverksette etterforskning og sporsikring, for å ha et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere angrepets risiko og skadefølge, samt for å kunne dele relevant informasjon med andre lands rettshåndhevende myndigheter.

Dataangrep som har medført eller kunne medført konsekvenser for samfunnskritiske funksjoner eller infrastrukturer, skal vies særlig oppmerksomhet.

2.5 Massebedragerier og identitetskrenkelser

Innsatsen skal rettes mot saker hvor det er mistanke om at organiserte kriminelle står bak. Enkeltstående saker skal ses i sammenheng med andre saker med samme modus, og i lys av den kunnskap politiet har om kriminalitetsområdet. Elektroniske spor er sentrale i slike saker, og politiet må sørge for hurtig iverksettelse av etterforskning og sporsikring.

Anmeldelser fra store finansforetak og teletilbydere, hvor det er identifisert et stort antall mulige fornærmede, og det fremgår at foretaket antar at det er tale om en sentral aktør, skal normalt gis prioritet og etterforskes. Selv om slike saker ofte har mange fornærmede med ulike bostedsadresser og det er uklart hvorfra gjerningen er begått, skal sakene etterforskes samlet ved ett politidistrikt.

2.6 Barne- og ungdomskriminalitet

En liten gruppe unge lovbrøyttere begår en høy andel av barne- og ungdomskriminaliteten, og politiets innsats må særlig rettes mot denne gruppen. Hurtig innsats fra politiet og påtalemyndigheten er avgjørende, særlig i saker om alvorlige integritetskrenkelser, gjentatt kriminalitet eller der det er mistanke om at barn eller ungdom har tilknytning til et kriminelt nettverk eller kan stå i fare for å bli rekruttert til et kriminelt miljø. Det er viktig at politiet deler opplysninger på tvers av sektorer der det er adgang til det, også i saker hvor lovbrøytteren er under den kriminelle lavalder.

2.7 Vektlegging av informasjonsinnhenting og -deling

Saker som kan gi informasjon av betydning for kriminalitetsbekjempende arbeid nasjonalt eller internasjonalt, skal vurderes prioritert uavhengig av sakens oppklaringspotensial. Dette vil typisk ha aktualitet på områder som nevnt i pkt. 2.3 til 2.6.

Under etterforskning skal politiet, der det er særlig foranledning til det, systematisk søke å identifisere sårbarheter og risikofaktorer som legger til rette for eller kan føre til ny kriminalitet. Politiet må både i den innledende fasen og basert på identifiserte sårbarheter og risikofaktorer underveis i etterforskningen, vurdere om det er grunnlag for å dele opplysninger med offentlige myndigheter og næringslivet for å forebygge og avverge lovbrudd. Dette vil blant annet ha aktualitet på områder som nevnt i pkt. 2.2, 2.4 og 2.5.

3 OPPFØLGING AV PRIORITERINGSRUNDSKRIVET

Politimester skal, i samråd med embetsleder, utarbeide nødvendige føringer for å nå målene i dette rundskrivet. Disse oversendes riksadvokaten innen 16. mars d.å.

Føringene skal ta hensyn til lokale kriminalitetsutfordringer og distriktets ressursituasjon. De skal også ta høyde for at et resultat av prioritering kan være at en sak tilskjæres, at det vurderes hvorvidt det er grunnlag for å avslutte en sak av kapasitetshensyn, eller at en sak må bli liggende i noe tid i påvente av mulige tilgjengelige ressurser. Innenfor de fleste kriminalitetsområder vil det være saker hvor det tidlig er klart at saken har begrenset oppklaringspotensial og hvor det ikke er andre hensyn som tilsier videre etterforsking, eller at forfølgning ikke er i det offentliges interesse. Føringene må ta sikte på at innsatsen i slike saker avsluttes så snart man har et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag.

Føringene må gi politiet handlingsrom til å avdekke kriminalitet, slik at det er en balanse mellom etterforsking av anmeldt kriminalitet og egeninitierte saker.

Rundskrivet fordrer utstrakt dialog og samhandling mellom embetsleder og politimester i prioriteringen av etterforskningsinnsatsen i politidistriktene, og embetsleder og politimester skal aktivt følge opp at føringene etterleves.

Jørn Sigurd Maurud
(sign.)